

[An abbreviated English version follows the Hebrew one](#)

כ"א בשבט תש"פ
16 בפברואר 2020

שלום חברים,

הנה מספר עדכונים שוטפים על הפעילות באוניברסיטה.

1. פרסים: א) דני זמיר מהפקולטה לחקלאות הוא חתן פרס ישראל בתחום חקר החקלאות, חקר מדעי הסביבה לשנת תש"ף. דני עוסק בהשבחת צמחים ובפיתוח כלים לטיפוח גנטי, ובכלל זה שימוש בסמנים ביוכימיים ומולקולריים למיפוי גנטי, יצירת סדרת קווי עגבנייה ייחודיים (קווי אינטרוגרסיה) ועוד. בין היתר, דני הקים וניהל את המאגד הבינלאומי שפענח את גנום העגבנייה. הוא עוסק גם בטיפוח מעשי של זני עגבניות, ובכלל זה עגבניות תרבותיות שמכילות קטעי DNA ממיני בר של עגבנייה, שמקנים עמידות לעקות ולמחלות צמחים. דני תרם תרומה נהדרת לפעילות המחקר וההוראה בפקולטה לחקלאות באוניברסיטה.

ב) האוניברסיטה מעניקה מדי שנה את פרס הנשיא לחוקר מצטיין על-שם בן-פורת לחבר/ת סגל צעיר/ה, בגין מצוינות יוצאת דופן. הפרס מוענק לזכרו של פרופ' יורם בן-פורת ז"ל, שכינה כרקטור וכנשיא האוניברסיטה. זוכה הפרס השנה הוא שי כרמי מבית הספר לבריאות הציבור שבפקולטה לרפואה. שי חוקר בתחומים אפידמיולוגיה גנטית וגנטיקה של אוכלוסיות. בין היתר, שי הוביל קבוצת חוקרים שפיתחה שיטה מהירה, מדויקת ולא יקרה לבחינה גנטית בשלב ההפריה החוץ-גופית. הוא מצטיין במחקר, בהוראה ובפעילות ציבורית.

ג) פרס הרקטור לחוקרים ומורים מצטיינים מוענק השנה לחמישה חברי-סגל, שבלטו במיוחד בפעילות אקדמית ובתרומה לקהילת האוניברסיטה: מיכל גולדברג (המכון למדעי החיים, הפקולטה למדעי הטבע); באדי חסייסי (המכון לקרימינולוגיה, הפקולטה למשפטים); שי מורין (המחלקה לאנטומולוגיה, הפקולטה לחקלאות); לימור שיפמן (המחלקה לתקשורת ולעיתונאות, הפקולטה למדעי החברה); יוסי תם (בית הספר לרוקחות, הפקולטה לרפואה). לצד פרס הרקטור, מוענק פרס מילקן בגין הצטיינות נמשכת בהוראה וחדשנות בהוראה. הזוכים השנה בפרס מילקן: אילן בנשלום (הפקולטה למשפטים); ליאור הרמן (המחלקה ליחסים בינלאומיים, הפקולטה למדעי החברה); נעמי ויינטראוב (בית הספר לריפוי בעיסוק, הפקולטה לרפואה); אלכס סמורודניצקי (בית-הספר להנדסה ולמדעי המחשב); אנה ארוניס (מדעי המזון והתזונה, הפקולטה לחקלאות). טקס הענקת פרס הרקטור ופרס מילקן, שכולל גם הענקת פרס הרקטור לסטודנטים מצטיינים, יהיה ביום רביעי, 4 במרץ, בשעה 18:00, בבניין טרומן בהר הצופים. חברי הסגל מוזמנים להשתתף באירוע, ולבטא בכך את הערכתם לזוכים.

2. האקדמיה הצעירה, שפועלת במסגרת האקדמית הלאומית למדעים, יזמה פרויקט למיפוי פעילות חברתית שמובילים אנשי סגל אקדמי. במסגרת זו עורכת האקדמיה הצעירה מחקר לאיסוף מידע, שנועד לסייע בפיתוח יוזמות של חברי הסגל. מילוי השאלון בכתובת הבאה: <http://bit.ly/yiasocpole> (יש להעתיק ולהדביק בדפדפן).
 לפרטים נוספים ניתן לפנות אל [קרן וינשל-מרגל](#) מהפקולטה למשפטים.

3. לימודי דוקטורט באוניברסיטה: הנתונים שבידינו מצביעים על ירידה במספר תלמידי המחקר באוניברסיטה. הדבר מתבטא בירידה נמשכת בחלקה של האוניברסיטה בתקצוב ות"ת בגין תלמידי מחקר, כמפורט כאן (הנתון בטבלה הוא השיעור שמקבלת האוניברסיטה העברית מתוך כלל התקציב שמייעד ות"ת בגין תלמידי דוקטורט, שהוא כ- 450 מיליון ש"ח בשנה):

תשע"ג	תשע"ד	תשע"ה	תשע"ו	תשע"ז	תשע"ח	תשע"ט	תש"ף
18.4%	18.5%	18.8%	18.6%	17.4%	16%	16.2%	15.4%

לירידה זו משמעות מדעית וכספית ניכרת. התוצאה היא אבדן הכנסה ישירה בגין תקצוב תלמידי מחקר בסך של כ- 14 מיליון ש"ח בשנה (בהשוואה לממוצע בשים תשע"ג עד תשע"ו), ואבדן הכנסה נוספת, לפחות בסכום דומה, בגין הפרסומים האקדמיים שלא נוצרו בשל הירידה במספר תלמידי המחקר.

במדעים הניסויים ניכרת ירידה במספר הדוקטורנטים במדעים הניסויים, שם חלקנו בתקצוב ות"ת ב-תש"ף הוא 15.1% בלבד מתוך התקציב הכולל של ות"ת בגין תלמידי מחקר בתחומים אלה. הירידה היא במספר המוחלט של התלמידים וביעור הניצולת (שיעור התלמידים שמסיימים את לימודיהם בתוך ארבע שנים וחצי), שהוא הנמוך בארץ. אלה הנתונים לתש"ף (מספר הדוקטורנטים האפקטיבי במדעים הניסויים, שכולל משקלות לפי תחומים ומקדם ניצולת):

ניסויי תשף	העברית	טכניון	ת"א	בר-אילן	חיפה	בן גוריון	ויצמן
מספר דוקטורנטים אפקטיבי	1,469	2,514	1,679	869	487	1,572	1,120
אחוז דוקטורנטים אפקטיבי	15.1%	25.9%	17.3%	8.9%	5%	16.2%	11.5%
דוקטורנטים אפקטיבי לחבר סגל	3.2	5.3	3.2	4.3	2.7	3.2	4.3

במדעים העיוניים שיעור תלמידי המחקר גם הוא נמוך מן היעד (שהוא כ-19%). הנתונים אמנם מושפעים ממדיניות ייחודית של אחד המוסדות, שאין לנו עניין לחקותה, אך גם בהם יש מקום לשיפור:

עיוני תשף	העברית	ת"א	בר-אילן	חיפה	בן גוריון
מספר דוקטורנטים אפקטיבי	470	546	890	541	349
אחוז דוקטורנטים אפקטיבי	16.8%	19.5%	31.8%	19.3%	12.5%
דוקטורנטים אפקטיבי לחבר סגל	1	1.1	1.9	1.4	1.2

ועדה, בראשותו של סגן הרקטור אסף פרידלר, בחנה את מצב לימודי הדוקטורט והמליצה שורה של המלצות שיופצו בקרוב, לאחר אישורן במתמדת. לכך נוספים צעדים שנוקטת הרשות לבינלאומיות (שמשרדיה כעת בבית-ספר רוטברג לתלמידי חו"ל), להתמודד עם נקודת החולשה העיקרית שלנו בתחום תלמידי הדוקטורט – מספר נמוך מן הרצוי של תלמידי מחקר מחו"ל.

בצד זאת, הונחו היחידות האקדמיות (הנחייה שרלוונטית בעיקר למדעים הניסויים, שכן הדברים כבר מיושמים במרבית היחידות במדעים העיוניים) לנקוט בצעדים הבאים:

(א) יש לנקוט צעדים לשיפור ההכשרה של תלמידי המחקר, הן בכל הקשור למלגות, נושא שנדון בנפרד עם היחידות, והן באשר להכשרה האקדמית. בעניין האחרון, היחידות הונחו לפעול לכינון לפחות שתיים מבין שלוש המסגרות הבאות, החל בשנת הלימודים תשפ"א. מסגרות אלה צפויות לחזק את הלכידות החברתית בקרב תלמידי המחקר, להקנות להם מיומנויות חשובות ולספק קבוצת תמיכה אקדמית, רגשית וחברתית:

(1) **סמינר חוקרים-צעירים**: הסמינר צריך להיות חובה לתלמידי הדוקטורט במחלקה (מחלקה צריכה להיות מסגרת שבה יש כ-20 תלמידי מחקר במחזור), בהיקף 2 נ"ז (מתוך מכסת לימודי ההשלמה). הסמינר אמור להיפגש אחת לשבועיים במשך כל השנה, בהנחיית חבר סגל בכיר ביחידה. בכל מפגש אחד מתלמידי המחקר אמור להציג את תכנית המחקר שלו, וחבר סגל (לא המנחה) מגיב לדברים ונערך דיון.

(2) **כיתת אמן**: הסמינר נפגש אחת לשבועיים במשך כל השנה (לסירוגין עם סמינר חוקרים צעירים), בהיקף של 2 נ"ז, ובמהלכו בכל מפגש אחד מחברי הסגל הבכירים ביחידה מציג מאמר מכוון בתחום הרלוונטי (מוטב לא מאמר שלו) ומתקיים דיון.

(3) קורס כישורים אקדמיים: קורס בהיקף של 2 נ"ז, שבו נלמדים כתיבה אקדמית באנגלית, הופעה בפני קהל, הכנת הצעות מחקר וכישורים אקדמיים "רכים" אחרים.

יחידות שסבורות שאין צורך באף אחת מן המסגרות הללו התבקשו לערוך משאל בעניין בקרב תלמידי המחקר ביחידה, ולהחליט בהתחשב בממצאי המשאל.

ב) ראשי תכנית הדוקטורט ביחידות הונחו לקיים מעקב שוטף אחר התקדמות תלמידי המחקר. נדרש מכל תלמיד/ת מחקר ביחידה דיווח אחת לשנה, בתחילת ספטמבר, ובו פירוט ההתקדמות שנעשתה בשנה האחרונה, מועד ההגשה – בפועל או המתוכנן – של הצעת המחקר, מועד הרצאת ההתקדמות והגשת העבודה. ראשי התכנית ידווחו על הנתונים לרשות לתלמידי מחקר ולדיקן. בכל מקרה של חריגה מלוח הזמנים הרגיל – הגשת הצעת מחקר בתוך 18 חודשים והרצאת התקדמות לקראת הגשה בתוך 3 שנים מאז אישור הצעת המחקר – ייערך בירור ויוצבו תנאים. בפרט, אין להמשיך להעניק מלגה ולהציע משרת הוראה בלא שניתן אישור להארכת משך הלימודים ולא תינתן מלגה ומשרה לאחר חלוף חמש שנים מתחילת הדוקטורט (אלא במקרים של הפסקה מוצדקת בלימודים, מחמת תקופת הורות או נסיבות מצדיקות אחרות).

אגב, החלק העיוני של הרשות לתלמידי מחקר עבר למשרדים חדשים בקמפוס הר הצופים (במתחם הפקולטה למדעי הרוח), מהלך שצפוי לשפר את השירות שניתן לתלמידי המחקר ולמנחים.

כזכור, ב-תש"ף הושג שיפור ניכר בכל הקשור למספר התלמידים לתואר בוגר ומוסמך באוניברסיטה (גידול של כ-16% במספר תלמידי שנה א לבוגר ושל כ-10% במספר תלמידי שנה א למוסמך), ללא הורדת סיפי הקבלה; ונתוני ההרשמה הראשוניים ל-תשפ"א מבטאים מגמת התייצבות על המספר הגבוה הזה של סטודנטים, בהתאם ליעד שקבענו. לכך מתלווים צעדים נרחבים בתחום מימוש הפוטנציאל הלימודי, לצמצום נשירה. גם בתחום משתלמי בתר-דוקטורט מצבנו טוב מאד – ב-תש"ף משתלמים באוניברסיטה כ-700 פוסט-דוקטורנטים (כ-28% מכלל משתלמי בתר-דוקטורט בישראל), כמחציתם מחו"ל. האתגר העיקרי שעומד בפנינו בהקשר זה הוא להשיג שיפור דומה גם בתחום תלמידי הדוקטורט, ועל כולנו להתגייס לעניין.

בברכה, ברק

February 16, 2020

1. **Prizes:** a) Dani Zamir, from the Faculty of Agriculture, is the Israel Prize laureate in the study of agriculture and the environment. Dani's lab identifies genes and mechanisms that dictate crop productivity. His integrated breeding efforts unite classical and genomics assisted methods to overcome yield barriers. Dani has made wonderful scientific contributions during his long service at the Hebrew University.

b) The University awards annually the President's Prize to an Excellent Young Scholar in the memory of Yoram Ben-Porath, who served both as President and as Rector of the University. This year's recipient of this prestigious award is Shai Carmi from The Braun School of Public Health and Community Medicine at the Faculty of Medicine. Carmi's lab develops methods and theory in statistical and population genetics, with applications to medicine, biology, and history. Shai excels in research, teaching and public outreach.

c) The Rector's Prize for Excellence in academic activity is awarded to the following five scholars: Michal Goldberg (Alexander Silberman Institute of Life Sciences, Faculty of Science), Badi Hasisi (Institute of Criminology, Faculty of Law), Shai Morin (Department of Entomology, Robert H. Smith Faculty of Agriculture, Food and Environment), Limor Shifman (Noah Mozes Department of Communication & Journalism), Yossi Tam (School of Pharmacy, Faculty of Medicine).

In addition, the Milken Prize is awarded for unique achievements and contributions in teaching. This year's recipients are:

Ilan Benshalom (Faculty of Law), Lior Herman (Department of International Relations, Faculty of Social Sciences), Naomi Weintraub (School of Occupational Therapy, Faculty of Medicine), Alex Samorodnitsky (Rachel & Selim Banin School of Engineering & Computer Sciences), Anna Aronis (Institute of Biochemistry, Food Sciences & Nutrition, Robert H. Smith Faculty of Agriculture, Food and Environment).

The Rector's Prize Ceremony for excellent faculty members and students and the Milken Prize recipients will take place on March 4th, 2020 at 18:00 in the Truman Building, Mt. Scopus. Faculty members are invited to participate and express their appreciation to the awardees.

2. Israel Young Academy, which is part of the Israeli Academy of Science, is conducting a research on **public outreach activities of faculty members**. They ask for your help in obtaining data, by filling out the form here: <http://bit.ly/yiasocpole>.

3. **Ph.D. students at the Hebrew University**. The data indicates a decline in the number of doctoral students at the University. In terms of our share in the public funding of doctoral studies (which equals annually to about NIS 450 million), our performance has declined:

2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
15.4%	16.2%	16%	17.4%	18.6%	18.8%	18.5%	18.4%

We are working extensively to improve doctoral studies at the University. We instructed the academic units to employ specific measures, detailed in the Hebrew version of this letter. A significant challenge is to attract a greater number of excellent international doctoral students. While we are successful in attracting a considerable number of qualified post-doc scholars (with about 700 post-docs annually pursuing their research at the University, about one-half of them non-Israelis), there is still a long way to go in terms of recruiting international PhD's. The Office of International Affairs (which recently moved to its new offices at the Rothberg School for International Students) has initiated a comprehensive program in this direction. Your help, in giving good advice and in using your contacts abroad, is greatly appreciated.

Best, Barak